Lijden en Leiden

Gezondheid, Ziekte en Genezing in het Licht van het Verhaal van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}

Jaouad Yakhlef

Lijden & Leiden

Gezondheid, Ziekte, en Genezing in het Licht van het Verhaal van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}

Opgesteld door Jaouad Yakhlef

∞ Inleiding ∞

Dit boek is niet geschreven om lijden te verheerlijken of te romantiseren. Het is geschreven omdat *Maraḍ* (ziekte), *Khawf* (angst) en *Khusrān* (verlies) ons allemaal raken, en omdat velen vergeten wat werkelijk *Ṣabr* (geduld) inhoudt. Het verhaal van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} is geen abstract verhaal, maar een spiegel die ons laat zien hoe een gelovige zich verhoudt tot *Ṣiḥḥah* (gezondheid), *Ghināʾ* (rijkdom) en *Dīn* (geloof) — juist wanneer alles lijkt te verdwijnen.

In de komende bladzijden ontdekt u waarom Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} hem beproefde, hoe hij **achttien** jaar lang zonder klacht bleef, en hoe zijn uiteindelijke verlichting ons leert over moed, *at-Tawakkul* (vertrouwen), en goddelijke wijsheid. Zijn verhaal is een *Tadhkīr* (herinnering) dat geen *Ibtilāʾ* (beproeving) nutteloos is en dat elke pijn kan leiden tot verhoging in *Īmān* en nabijheid tot Allāh.

Dit werk is gebaseerd op een lezing van Shaykh Abū ʿIyāḍ Amjad Rafīq {حَفِظَهُ ٱللَّٰهُ} —*Allāh is the Healer and the Granter of cure*— die mij persoonlijk toestemming gaf om zijn woorden te vertalen, parafraseren en om te zetten naar het Nederlands voor een breder publiek. Het is daarmee niet enkel een vertaling en parafrasering, maar ook een poging om de tijdloze boodschap van zijn woorden vast te leggen in een vorm die toegankelijk en toepasbaar is voor de hedendaagse lezer.

Mijn bedoeling is dat u, bij het lezen van deze pagina's, uw eigen *Ibtilāʾāt* (beproevingen) met **nieuwe** ogen gaat zien. Niet als muren die u afsluiten, maar als deuren die openen naar groei, reiniging en geloofsverdieping. Waar de *Kāfir* (ongelovige) vervalt in wanhoop en angst, blijft de gelovige hoopvol, moedig en optimistisch. Hij weet dat elke beproeving gedragen wordt door de barmhartigheid van Allāh, en dat Zijn hulp nooit ver weg is.

Ik nodig u uit om in dit boek *Dāʾ* (ziekte), *Dawāʾ* (medicijn) en *Shifāʾ* (genezing) opnieuw te leren zien: niet enkel via artsen en behandelingen, maar via geloof, geduld en vertrouwen. Dit is de erfenis van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}, en dit is de boodschap voor iedereen die ooit met pijn, verlies of beproeving wordt geconfronteerd.

وَصَلَّى ٱللَّهُ عَلَىٰ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ ٱلْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ، وَسَلَامٌ عَلَى ٱلْمُرْسَلِينَ،

وَٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَالَمِينَ

Wa Ṣallallāhu ʿAlá Nabiyyinā Moḥammadin wa ʿAlá Ālihi wa Ṣaḥbihi Ajmaʿīn. Subḥāna Rabbika Rabbi al-ʿIzzati ʿAmmā Yaṣifūn, wa Salāmun ʿAlá-l-Mursalīn, wa-l-Ḥamdulillāhi Rabbi al-ʿĀlamīn.

En moge Allāh zegeningen en vrede zenden op onze Profeet Moḥammad, op zijn familie, zijn metgezellen en eenieder die hem volgt, allen tezamen. Verheven is jouw Heer, de Heer van de Majesteit en de Macht, boven datgene wat zij toeschrijven. En vrede zij op de boodschappers. En alle lof zij aan Allāh, de Heer van de werelden.

Jaouad Yakhlef

Tanger, Marokko

Woensdag 11 *Rabīʿ al-Awwal* 1447H — 3 september 2025

Hoofdstuk 1: Wie is *ash-Shāfī*?
Naar wie keren de zaken terug?

Een van de Namen van Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} is ***ash-Shāfī*** (De Genezer), Degene die genezing schenkt. Allāh zegt:

﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا﴾

"*Tot Allāh behoren de Meest Schone Namen, roept Hem dus daarmee aan.*" (***Sūrah al-Aʿrāf*** **7:180**)

Tot deze Namen behoort *ash-Shāfī*. Hij is de Schepper van leven en dood, gezondheid en ziekte, honger en voorziening, kwaal en genezing. Aangezien Hij zowel de werkelijkheden als de middelen waardoor zij zich voltrekken heeft geschapen, wenden wij ons alléén tot Hem voor genezing. Dit is de verwerkelijking van *Tawḥīd*: geloof in praktijk brengen door Allāh aan te roepen met die Namen die aansluiten bij onze specifieke behoefte. Wij keren ons in alle zaken tot Hem, en één van Zijn Namen is dus *ash-Shāfī*.

Ibrāhīm {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} verklaarde:

﴿وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ﴾

"*En wanneer ik ziek ben, dan is Hij het die mij geneest.*" (***Sūrah ash-Shuʿarā'*** **26:80**)

En de Boodschapper van Allāh ﷺ zei wanneer hij een zieke bezocht:

اذْهَبِ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ، اشْفِ أَنْتَ الشَّافِي، لاَ شِفَاءَ إِلاَّ شِفَاؤُكَ، شِفَاءً لاَ يُغَادِرُ سَقَمًا

Idhhab al-Bāsa Rabba-n-Nās, Ishfi Anta ash-Shāfī, Lā Shifāʾa Illā Shifāʾuka, Shifāʾan Lā Yughādiru Saqama.

"Neem de pijn weg, Heer van de mensen; genees, want U bent de Genezer. Er is geen genezing behalve Uw genezing, een genezing die geen ziekte achterlaat."
(***Al-Bukhārī* nr. 5742, *Abū Dāwūd* nr. 3890, *at-Tirmidhī* nr. 973.**)

De Profeet ﷺ zei:

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً

"Allāh heeft geen ziekte nedergezonden, of Hij heeft daarvoor óók een genezing nedergezonden." (***Ṣaḥīḥ al-Bukhārī*, nr. 5678**)

De *Qurʾān* en de *Sunnah* noemen algemene middelen tot genezing:

1. ***ad-Duʿāʾ*** (smeekbede).

2. **De *Qurʾān* zelf:**

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ﴾

"O mensheid, er is tot jullie gekomen een vermaning van jullie Heer en een genezing voor wat zich in de harten bevindt." (***Sūrah Yūnus* 10:57**)

﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ﴾

"Zeg: Het is, voor hen die geloven, een leiding en een genezing."
(***Sūrah Fuṣṣilat* 41:44**)

3. ***Nasīlah* (Honing)**, beschreven als een bron van genezing:

﴿يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ﴾

"Uit hun buiken komt een drank, verschillend van kleur, waarin genezing is voor de mensen." (***Sūrah an-Naḥl* 16:69**)

4. ***Ḥabbatu-s-Sawdāʾ* (Zwarte zaad)**, waarover de Profeet ﷺ zei:

إِنَّ فِي الْحَبَّةِ السَّوْدَاءِ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ

"In het zwarte zaad is een genezing voor elke kwaal, behalve de dood." (**Ṣaḥīḥ al-Bukhārī**, **nr. 5687**)

5. ***al-Ḥijāmah*** **(cuppingtherapie)**

إِنَّ أَمْثَلَ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ الْحِجَامَةُ

"De meest geschikte (of beste) van wat jullie gebruiken ter behandeling is al-Ḥijāmah." (**Ṣaḥīḥ al-Bukhārī, nr. 5696**)

6. **ZamZam-water**, waarover de Profeet ﷺ zei:

طَعَامُ طُعْمٍ وَشِفَاءُ سُقْمٍ

"Het is voedsel dat voedt en een genezing voor ziekte." (**Ṣaḥīḥ at-Targhīb**, **nr. 1162**)

De Profeet ﷺ paste eveneens een genezingswijze toe met aarde en speeksel, zoals overgeleverd:

أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا اشْتَكَى الإِنْسَانُ أَوْ كَانَ بِهِ قُرْحَةٌ أَوْ جُرْحٌ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ بِإِصْبَعِهِ هَكَذَا – وَوَضَعَ سُفْيَانُ سَبَّابَتَهُ بِالأَرْضِ – ثُمَّ رَفَعَهَا – بِسْمِ اللَّهِ، تُرْبَةُ أَرْضِنَا، بِرِيقَةِ بَعْضِنَا، يُشْفَى سَقِيمُنَا، بِإِذْنِ رَبِّنَا

"De Profeet ﷺ, wanneer iemand klaagde over een kwaal of een wond of zweer had, deed dit met zijn vinger — Sufyān zette zijn wijsvinger op de grond en hief hem op — en zei: In de Naam van Allāh. De aarde van ons land, met het speeksel van sommigen van ons, brengt genezing voor onze zieke, met de toestemming van onze Heer." (**Ṣaḥīḥ Muslim nr. 2194**)

In werkelijkheid heeft Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} genezingen gelegd in talloze elementen van Zijn schepping: in de aarde, haar wateren, haar bomen, vruchten en planten. Door Zijn *Qudrah* (Macht) en Zijn *Ḥikmah* (Wijsheid) heeft Hij deze zaken voortgebracht want Hij is ***al-Qadīr*** en ***al-Ḥakīm***. Door Zijn Macht schiep Hij water, planten, bomen, dieren, vruchten, kruiden, groenten, mineralen en meer. Door Zijn Wijsheid verbond Hij oorzaken met gevolgen en legde Hij

relaties tussen wat Hij schiep. Daarin aanschouwen wij de diepe wijsheid van Allāh {عَزَّ وَجَلَّ}.

Zo legde Hij in water de eigenschap dorst te lessen, en verbond Hij de oorzaak — water — met het gevolg: verzadiging. Dit deed Hij met alle dingen in Zijn schepping. Wanneer wij hierop reflecteren, zien wij de wijsheid van Allāh manifest worden ná Zijn *Qudrah*, ná Zijn scheppende kracht. Wij zien de volmaakte en complete samenhang die Hij tussen ontelbare zaken heeft gelegd.

Dit leidt tot een ander punt met betrekking tot ***aṭ-Ṭabīb***. Het is strikt genomen **geen** Naam van Allāh {عَزَّ وَجَلَّ}. Geleerden verschilden daarover, maar de juiste opvatting is dat het geen Naam is; eerder een eigenschap. De term is ontleend aan de *Ḥadīth* van Abū Rimthah {رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُ}. Hij kwam bij de Boodschapper van Allāh ﷺ en zei: "Toon mij wat er op uw rug is, want ik ben een arts (*Ṭabīb*)." De Boodschapper van Allāh ﷺ antwoordde: "De *Ṭabīb* is Degene die het heeft geschapen. Degene die alles weet en die geneest is de *Ṭabīb*, en dat is Allāh. Jij bent slechts een begeleider." In een andere overlevering zei hij: "Allāh is de *Ṭabīb*."

Al-Bayhaqī lichtte deze term als volgt toe:

العالِمُ بِحَقيقَةِ الدَّاءِ وَالدَّواءِ، وَالقادِرُ عَلَى الصِّحَّةِ وَالشِّفاء

"*Degene die de werkelijkheid van ziekte en medicijn kent, en Degene die macht heeft over gezondheid en genezing.*"

Dit is Allāh {سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى}, de Alwetende aangaande alle werkelijkheden, en Degene met de macht te genezen en te herstellen.

Hoe moeten wij deze *Ḥadīth* begrijpen? Zij onderwijst ons middels een analogie. Stel een zwaard of een zweep voor: men zegt niet "het zwaard doorstak mij" of "de zweep sloeg mij," maar: "de zwaardvechter doorstak mij," of: "degene met de zweep sloeg mij." Met andere woorden, men schrijft de handeling niet toe aan het instrument, maar aan degene die het hanteert. Zo spreek je accuraat en volledig correct.

Al het samen — de arts, de middelen, het medicijn — staat onder de heerschappij van Allāh {عَزَّ وَجَلَّ}. Het is slechts een instrument in Zijn Hand, binnen Zijn Macht. Als Hij wil, schenkt Hij er genezing mee. Als Hij wil, stelt Hij de genezing ermee uit. Als Hij wil, onthoudt Hij de genezing geheel. Alles staat onder de beschikking van Allāh {عَزَّ وَجَلَّ}.

Zoals wij evenmin zeggen dat een zwaard of zweep onafhankelijk handelt — geen zwaard springt uit zichzelf op om te treffen, geen zweep slaat uit zichzelf — zo geldt dit ook voor de oorzaken en middelen die Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} in Zijn schepping heeft geplaatst, inclusief de artsen die ze toepassen: zij krijgen slechts uitwerking door Hem. Hij bestuurt hen, Hij heeft ze geplaatst, en Hij is het die succes ermee verleent of weerhoudt, naar Zijn wijsheid.

Nu dit duidelijk is, gaan wij over van de inleiding naar het hoofdonderwerp. Wij zeiden dat Allāh ***ash-Shāfī*** is. Wij vermeldden dat Hij vele zaken schiep waarin genezing ligt. Wij gaven aan dat Hij door Zijn *Qudrah* (macht) entiteiten schiep en eigenschappen in hen legde, en dat Hij door Zijn *Ḥikmah* (Wijsheid) oorzaken aan gevolgen verbond. Zo aanschouwen wij Zijn wijsheid in de hele schepping.

Ook zeiden wij dat Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} ***aṭ-Ṭabīb*** is, de Kenner van alle ziekten en alle behandelingen, Degene met de macht om gezondheid en genezing te schenken aan wie Hij wil. Alle middelen — de *Asbāb* — inclusief de artsen zelf, zijn louter instrumenten in de Hand van Allāh, waarmee Hij genezing brengt aan wie Hij wil, het uitstelt voor wie Hij wil, of het onthoudt aan wie Hij wil.

Waarom noemden wij geschonken genezing én uitgestelde genezing? Omdat dit ons voert naar het kernvoorbeeld in de *Qurʾān*: het verhaal van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}.

Hoofdstuk 2:
Het Verhaal van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}

De *Qurʾān* vertelt zijn geschiedenis in twee *Suwar* (Koranische hoofdstukken):

﴿وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ
فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِن ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً
مِّنْ عِندِنَا وَذِكْرَى لِلْعَابِدِينَ﴾

"En (gedenk) Ayyūb, toen hij zijn Heer aanriep: 'Voorwaar, tegenspoed heeft mij geraakt, en U bent de Meest Barmhartige der barmhartigen.' Daarop verhoorden Wij hem, Wij verwijderden wat hem aan tegenspoed trof, en Wij gaven hem zijn gezin terug en nog eens zoveel erbij, als een barmhartigheid van Ons en als een vermaning voor de dienaars." (***Sūrah al-Anbiyāʾ*** **21:83–84**)

﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ﴾

"En gedenk Onze dienaar Ayyūb, toen hij zijn Heer aanriep: 'Voorwaar, de Shayṭān heeft mij getroffen met vermoeienis en kwelling.'" (***Sūrah Ṣād*** **38:41**)

Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} behoort tot de Profeten van Allāh {عَزَّ وَجَلَّ}. De verhalen van de Profeten zijn ons gegeven ter bezinning, ter ontwikkeling van *Ṣabr* (Geduld), ter lering uit hun beproevingen en ter versterking van onszelf. Dit is het doel waarvoor Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} ze in de *Qurʾān* vermeldt, zoals Hij tegen de Boodschapper ﷺ zei:

﴿ وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِۦ فُؤَادَكَ وَجَآءَكَ فِى
هَٰذِهِ ٱلْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾

“En al deze berichten van de Boodschappers vertellen Wij jou, opdat Wij daarmee jouw hart standvastig maken; en in dit (hoofdstuk) is tot jou de waarheid gekomen, en een vermaning en een herinnering voor de gelovigen.” (***Sūrah al-Hūd*** **11:120**)

Wanneer wij deze verhalen beschouwen, zien wij uiteenlopende gestalten van *Ṣabr* (geduld): sommigen toonden geduld tegenover tirannie, anderen onder hoon en spot, weer anderen te midden van de losbandigheid van hun volk, of tegenover bedrog in handel en omgang. In het voorbeeld van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} gaat het om ziekte, verlies van bezit, aantasting van gezondheid en het beproefd worden door het verlies van kinderen.

Hierin ligt een les voor ieder mens met welke kwaal ook, licht of zwaar. Het verhaal van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} biedt inspiratie en herinnert aan dankbaarheid jegens Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} ondanks ziekte. Want altijd is er iemand die zwaarder werd beproefd, wiens toestand de onze relatief licht maakt. Dat sterkt het hart, wekt vastberadenheid en voedt *Ṣabr* (geduld). Zijn verhaal samengevat:

• Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} was intens kapitaalkrachtig en welvarend, met land, vee en kinderen in zijn bezit.

• Hij verloor echter al zijn bezittingen, zijn nageslacht en ten slotte zijn gezondheid. Zijn huid en organen gingen achteruit; alleen zijn hart en tong bleven intact.

• Men verliet hem, verafschuwde hem en dreef hem naar de stadsrand, bij een mesthoop. Alleen zijn vrouw bleef hem trouw.

• Zij werkte om eten te verschaffen, verkocht zelfs haar haar toen niemand haar nog werk gaf, en belichaamde zo loyaliteit, Ṣabr (Geduld) en Iḥsān (het tonen van oprechte goedheid en zorg aan anderen).

Na **achttien** jaar beproeving smeekte hij Allāh. Allāh beval hem:

﴿ ٱرْكُضْ بِرِجْلِكَ ۖ هَٰذَا مُغْتَسَلٌۢ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴾

"Stamp met je voet; hier is koelwater om je te wassen en te drinken." (**Sūrah Ṣād 38:42**)

Twee bronnen ontsprongen: één voor uiterlijke genezing, één voor innerlijke. Zijn gezondheid, schoonheid en rijkdom werden hersteld.

De Profeet ﷺ zei:

بَيْنَمَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا، فَخَرَّ عَلَيْهِ جَرَادٌ مِنْ ذَهَبٍ

"Terwijl Ayyūb naakt aan het baden was, regenden er gouden sprinkhanen op hem neer…" (**Ṣaḥīḥ al-Bukhārī, nr. 7493**)

Allāh verlichtte ook zijn eed betreffende zijn vrouw:

﴿وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِب بِّهِ وَلَا تَحْنَثْ ۗ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ۚ نِّعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾

"Neem in je hand een bundel twijgen en sla daarmee, en verbreek je eed niet. Voorwaar, Wij troffen hem geduldig aan; voortreffelijk is die dienaar. Voorwaar, hij keerde veelvuldig terug (naar Allāh)." (**Sūrah Ṣād 38:44**)

Zijn lichaam werd door ziekte getroffen van top tot teen, behalve zijn hart en zijn tong. Zijn huid werd misvormd en lelijk; inwendige organen zoals lever, nieren, milt en andere, faalden. Alleen zijn hart hield hem in leven, en met zijn tong bleef hij Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} gedenken en verheerlijken met *Tasbīḥ*, 's morgens en 's avonds, dag en nacht. De mensen begonnen hem te verafschuwen.

Zij haatten hem, wilden niet naast hem zitten. Vrienden, relaties en verwanten weken van hem. Zowel naasten als verre bekenden verfoeiden hem. Zo verloor hij niet alleen bezit en gezondheid, maar ook gezelschap, familie en verwanten — en meer dan verlies: zij keerden zich actief af en meden hem.

Zoals Ibn ʿAsākir vermeldt, wierpen zij hem de stad uit, naar de rand, bij de vuilnis- en mesthopen. Daar moest hij verblijven. Niemand bleef bij hem behalve zijn vrouw.

Zij alleen bleef loyaal en aan zijn zijde. Zij had grote gunsten via haar man ontvangen — welvaart, zijn gezelschap, en de mildheid en barmhartigheid die een echtgenoot zijn vrouw en gezin bewijst. Daarom bleef zij standvastig en betaalde zij zijn *Iḥsān* (het tonen van oprechte goedheid en zorg aan anderen) terug met trouw.

Om Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} te voeden ging zij overdag uit werken voor een kleine vergoeding — klusjes, karweien, wat zich maar aandiende. Van die opbrengst kocht zij eten of ingrediënten, en voedde hem. Dit terwijl zij ook haar eigen verlies droeg: de welvaart die zij via haar man genoot en de kinderen die óók haar kinderen waren. Velen van hen waren gestorven.

Zij zette deze zorgverlening voort. Maar toen men ontdekte dat zij de vrouw van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} was, weigerde men haar nog werk te geven. Men vreesde getroffen te worden door eenzelfde beproeving en beschouwde haar als een slecht voorteken.

Imām Abū al-Qāsim Ibn ʿAsākir legt uit dat men haar meed uit angst voor besmetting: men dacht dat de kwaal van de profeet Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} overdraagbaar was. Omdat zij hem voortdurend verzorgde, ging men ervanuit dat omgang met haar gevaarlijk was. Zo zag men in haar zowel een slecht voorteken als een vermeend besmettingsrisico, en men liet haar dus om die redenen vallen.

Toen zij geen eten meer kon brengen, zocht zij rijke mensen op, of hun dochters, en sneed één van haar lange vlechten af om te verkopen. Met die opbrengst kocht zij voedsel voor Ayyūb { عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}. Hij vroeg naar de herkomst, want hij wilde niet eten zonder te weten waar het vandaan kwam. Zij zei dat zij gediend had. De volgende dag vond zij opnieuw niemand die haar aannam; zij sneed haar andere vlecht af en verkocht die. Toen Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} weigerde te eten totdat zij de waarheid zei, nam zij haar *Khimār* af en toonde haar afgesneden haar.

Daarop sprak Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} de smeekbede uit:

﴿رَبِّ إِنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾

"Mijn Heer, voorwaar, tegenspoed heeft mij getroffen, en U bent de Meest Barmhartige der barmhartigen." (***Sūrah al-Anbiyā*ʾ 21:83**)

Vervolgens verhoorde Allāh hem en beval:

﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ ۖ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾

"Stamp met je voet; dit is koelwater om te wassen en te drinken."

Hij deed het; er ontsprong een bron en hij waste zich. Zo werd zijn uitwendige kwaal genezen. Daarna op een andere plek verscheen water om te drinken; daarmee werd zijn inwendige kwaal genezen. Hij werd dus uiterlijk én innerlijk genezen door twee bronnen. Alle ziekte verdween.

Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} schonk hem daarop gezondheid en gaf hem zijn schoonheid geheel terug. Hij overspoelde hem met rijkdom. In *Ṣaḥīḥ al-Bukhārī* staat dat de Boodschapper van Allāh ﷺ zei:

بَيْنَمَا أَيُّوبُ يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا، فَخَرَّ عَلَيْهِ جَرَادٌ مِنْ ذَهَبٍ، فَجَعَلَ أَيُّوبُ يَحْتَثِي فِي ثَوْبِهِ، فَنَادَاهُ رَبُّهُ: يَا أَيُّوبُ، أَلَمْ أَكُنْ أَغْنَيْتُكَ عَمَّا تَرَى؟ قَالَ: بَلَى يَا رَبِّ، وَلَكِنْ لاَ غِنَى بِي عَنْ بَرَكَتِكَ

"Terwijl Ayyūb naakt aan het baden was, regenden gouden sprinkhanen op hem neer. Hij begon ze in zijn kleed te scheppen. Toen riep zijn Heer: 'O Ayyūb, heb Ik je niet al rijk gemaakt met wat je ziet?' Hij zei: 'Zeker, o mijn Heer, maar ik kan nooit zonder Uw zegening.'"
(***Ṣaḥīḥ al-Bukhārī*, nr. 7493**)

Dit betekent dat een mens nooit onafhankelijk is van de zegeningen van Allāh, maar ze altijd nodig heeft.

Daarna gaf Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} hem óók zijn familie terug. In sommige berichten wordt gezegd dat zijn gezin tot leven werd gewekt, in andere dat Allāh hem vervanging schonk door meer gezin en nageslacht. Dit alles als barmhartigheid van Allāh {عَزَّ وَجَلَّ}:

﴿رَحۡمَةٗ مِّنۡ عِندِنَا وَذِكۡرَىٰ لِلۡعَٰبِدِينَ﴾

“*Als een barmhartigheid van Ons en een herinnering voor de aanbidders.*” (***Sūrah al-Anbiyāʾ* 21:84**)

Uit dit verhaal zijn vele lessen te trekken. Allereerst: Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} beproefde Zijn dienaar Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}, en de beproeving vermeerderde hem slechts in *Ṣabr* (geduld), in het zoeken van beloning bij Allāh, in lofprijzing en dankbaarheid. Hij klaagde nooit.

De beproeving duurde **achttien** jaar. Stel je voor: niet enkel ziekte, maar verlies van bezit, van familie en kinderen, verstoting en verachting door mensen — zelfs door voormalige vrienden en verwanten — en verbanning uit het land. En dat alles achttien jaar, in geduld, zonder klacht.

Pas aan het einde deed hij *Duʿāʾ* (smeekbede) tot Allāh, zoals hiervoor vermeld. As-Suddī zei dat de ziekte zó ver ging dat vlees en spieren verschrompelden, zodat er nauwelijks meer wat over was dan beenderen en pezen. Zo groot was zijn beproeving.

En zoals bekend uit de *Ḥadīth* van de Boodschapper ﷺ:

سُئِلَ: أَيُّ النَّاسِ أَشَدُّ بَلَاءً؟ قَالَ: الأَنْبِيَاءُ، ثُمَّ الأَمْثَلُ فالأَمْثَلُ مِنَ النَّاسِ، يُبْتَلَى الرَّجُلُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ، فَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ صَلَابَةٌ زِيدَ فِي بَلَائِهِ، وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رِقَّةٌ خُفِّفَ عَنْهُ، وَلاَ يَزَالُ الْبَلاَءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَمْشِيَ عَلَى ظَهْرِ الأَرْضِ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ

“*Hij werd gevraagd: Welke mensen worden het zwaarst beproefd? Hij zei: De Profeten, daarna wie het meest op hen lijken, daarna wie het meest op hén lijken. Een man wordt beproefd naar de sterkte van zijn religie. Als die sterk is, wordt zijn beproeving verzwaard; is die zwak, dan wordt zij verlicht. De dienaar blijft beproefd worden totdat hij over de aarde*

wandelt zonder ook maar één zonde (over te hebben)." (***Ṣaḥīḥ at-Targhīb*, nr. 3402**)

Eerste les: Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} klaagde niet. Hij droeg een immense ziekte achttien jaar lang. Alles in zijn lichaam was ziek, behalve het hart en de tong waarmee hij Allāh herdacht en *Duʿāʾ* (smeekbede) deed. Voor zijn *Ṣabr* (geduld) schonk Allāh verlichting.

Eerder zeiden wij dat Allāh genezing schenkt of uitstelt. Achttien jaar uitstel — dat is een enorme beproeving en toets van *Ṣabr* (geduld). Dat is de eerste winst.

Tweede les: het voorbeeld van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} is barmhartigheid en herinnering voor zieken. Men kan zeggen: "*Ken je het verhaal en de Ṣabr van Ayyūb* {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} *niet? Hij verloor ook bezit, familie en kinderen, en werd verjaagd door zijn volk. Wees dus dankbaar.*" Het is een les voor allen: om te vermanen, te bemoedigen, hoop te geven, *at-Tawakkul* (vertrouwen) in Allāh te leren en dankbaar te zijn voor wat resteert.

Derde les: wie na rampen *Ṣabr* (geduld) toont, zijn beloning bij Allāh zoekt en standvastig blijft, krijgt iets beters. Zoals Hij zei:

وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

"*En Wij gaven hem zijn familie terug en nog de gelijke ervan erbij, als een barmhartigheid van Ons en een herinnering voor de bezitters van verstand.*" (***Sūrah al-Anbiyāʾ* 21:84**)

In *Ṣaḥīḥ Muslim*, via Umm Salamah {رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهَا}, zei de Profeet ﷺ:

مَا مِنْ مُسْلِمٍ تُصِيبُهُ مُصِيبَةٌ فَيَقُولُ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ: إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اللَّهُمَّ أْجُرْنِي فِي مُصِيبَتِي، وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا، إِلَّا أَخْلَفَ اللَّهُ لَهُ خَيْرًا مِنْهَا

"*Geen moslim wordt getroffen door een rampspoed en zegt dan wat Allāh heeft bevolen:*

Innā lillāhi wa innā ilayhi rājiʿūn. Allāhumma ajirnī fī muṣībatī, wa-akhlu f lī khayran minhā

Voorwaar, aan Allāh behoren wij en tot Hem zullen wij terugkeren. O Allāh, beloon mij in mijn rampspoed en schenk mij iets beters ervoor in de plaats — of Allāh zal hem iets beters ervoor geven."

Umm Salamah {رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهَا} vertelde dat, toen haar man Abū Salamah overleed, zij deze *Ḥadīth* opvolgde. Zij dacht, wie kan beter zijn dan Abū Salamah, een metgezel van de Boodschapper ﷺ? Toch sprak zij de *Duʿāʾ* (smeekbede) uit. Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} schonk haar vervolgens iemand **beter**: **zij huwde namelijk later de Boodschapper van Allāh ﷺ!**

Zie dus: na haar *Ṣabr* (geduld) bij het verlies van haar man schonk Allāh haar iets beters — het huwelijk met de Boodschapper ﷺ. Zo ook bij Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}: voor zijn *Ṣabr* kreeg hij beter terug.

Vierde les: dit richt zich in het bijzonder tot gelovige echtgenotes. Het is een groot voorbeeld betreffende hun plicht tegenover de echtgenoot: trouw in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte. Kijk naar de loyaliteit van de vrouw van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}: zij was de enige die al die jaren bleef. Zij erkende de gunsten en het tonen van oprechte goedheid en zorg van haar man en betaalde die terug met standvastigheid. Zij toonde *Ṣabr* (geduld) en hoopte op beloning bij Allāh, tot zijn genezing kwam.

Hierbij past de herinnering aan de *Ḥadīth* van Anas ibn Mālik {رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُ}, waarin de Profeet ﷺ zei:

لَوْ كُنْتُ آمِرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِغَيْرِ اللَّهِ، لَأَمَرْتُ الْمَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا، لِعِظَمِ حَقِّهِ عَلَيْهَا

"*Als ik iemand zou bevelen voor een ander dan Allāh neer te knielen, zou ik de vrouw bevelen neer te knielen voor haar man, vanwege de grootheid van zijn recht op haar.*" (***Ṣaḥīḥ al-Jāmiʿ*, nr. 5294**)

De Profeet ﷺ zei ook:

وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَوْ كَانَ مِنْ قَدَمِهِ إِلَى مَفْرِقِ رَأْسِهِ قُرْحَةٌ تَنْبَجِسُ بِالْقَيْحِ ثُمَّ اسْتَقْبَلَتْهُ فَلَحَسَتْهَا مَا أَدَّتْ حَقَّهُ

"Bij Degene in Wiens Hand mijn ziel is: al zou zijn lichaam van zijn voeten tot de bovenkant van zijn hoofd vol zweren staan die pus vloeien, en zij (de echtgenote) likte ze, dan nog had zij zijn recht niet vervuld." (**Ibn Abī ad-Dunyā in *an-Nafaqah ʿAlá al-ʿIyāl* (nr. 527), Imām Aḥmad in zijn *Musnad* (nr. 12614) en Imām an-Nasāʾī in *Sunan al-Kubrá* (nr. 9102)**)

Dit toont de grootheid van het recht van de echtgenoot, en de voortreffelijke verwerkelijking daarvan bij de vrouw van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}: achttien jaar dienstbaarheid, terwijl zij zelf verlies van kinderen en welvaart droeg en werd verstoten door de mensen.

Laatste les: een detail uit het verhaal. Tijdens zijn ziekte werd Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} eens boos op zijn vrouw en zwoer bij Allāh haar honderd slagen te geven. Toen Allāh hem genas, bleef de vervulling van zijn eed staan.

Allāh {عَزَّ وَجَلَّ} maakte het hem uit barmhartigheid gemakkelijk. Zoals in de *Qurʾān* staat:

﴿وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِب بِّهِ وَلَا تَحْنَثْ ۗ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ۚ نِّعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾

"Neem in je hand een bundel gras en sla daarmee, en verbreek je eed niet. Voorwaar, Wij troffen hem geduldig aan; voortreffelijk is die dienaar. Voorwaar, hij is veelvuldig terugkerend (naar Allāh)." (***Sūrah aṣ-Ṣād* 38:44**)

Dus beval Allāh hem een tak met honderd twijgjes te nemen en haar daarmee éénmaal te raken; zo werd zijn eed vervuld.

De les: wie Allāh vreest en *Ṣabr* (geduld) heeft, krijgt verlichting en versoepeling. Hoewel deze specifieke regeling uniek was voor

Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}, leren wij algemeen: wie Allāh vreest, krijgt een uitweg. Zoals Hij zei:

﴿وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ مَخْرَجًا. وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾

"*En wie Allāh vreest, die maakt Hij een uitweg, en Hij voorziet hem van waar hij het niet verwacht.*" (***Sūrah aṭ-Ṭalāq*** **65:3**)

Dit zijn enkele lessen uit het verhaal van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}: grootse lessen over gezondheid en ziekte, bezit en welvaart, familie en nageslacht — hoe al dit tijdelijk ontnomen kan worden als beproeving.

Verlies je iets van bezit, word je ziek, verlies je een familielid of zelfs een kind, gedenk dan Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}. Jouw *Muṣībah* (rampspoed) evenaart de zijne niet. In hem ligt een *ʿibrah* (les), een *Mawʿiẓah* (vermaning) en een schitterend voorbeeld van *Ṣabr* (geduld) en het verwachten van (*Ajr*) beloning bij Allāh. Want als Allāh je in dit leven geen vervanging schenkt, dan zeker in het Hiernamaals.

Hierin ligt het onderscheid tussen gelovige en ongelovige. De gelovige kijkt uit naar het Hiernamaals en naar de beloning bij Allāh. Hij blijft optimistisch, vol goede hoop, en plaatst zijn *at-Tawakkul* (vertrouwen) in Allāh; dit drijft hem tot gehoorzaamheid.

De ongelovige, zonder *Īmān* (geloof), is daarentegen pessimistisch. Zijn hart hangt aan de wereld; hij ontkent het Hiernamaals en meent dat dit alles is. Onder hen zie je wanhoop, angst, bezorgdheid, zelfs zelfmoord, omdat men het leven niet meer kan verdragen.

Dit is **niet** de weg van de gelovige. De gelovige wordt niet verteerd door angst en zorg. Integendeel: hij is moedig, hoopvol, optimistisch, en vertrouwt op Allāh. Hij weet dat middelen, behandelingen en artsen slechts instrumenten zijn in de Hand van Allāh. Hij is Degene die genezing schenkt, die haar uitstelt of onthoudt. In dit alles schuilt *Khayr* (goedheid), want Allāh is

al-Qadīr en ***al-Ḥakīm*** — de Almachtige, de Alwijze — en Hij laat het geloof van een gelovige **nooit** verloren gaan.

Alles is een instrument in Zijn Hand. Hij schenkt genezing aan wie Hij wil, stelt uit voor wie Hij wil en onthoudt aan wie Hij wil. In Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ} is een grote les voor iedereen: de zieke, wie bezit verloor, wie een kind verloor. In hem is een machtig voorbeeld van *Ṣabr* (geduld) en *Istiqāmah* (standvastigheid).

Daarom is de *Qurʾān* een genezing voor de gelovigen. Zij is *Tathbīt* (een vestiging en versterking van het gelovige hart) omdat zij verhalen bevat die tot reflectie aanzetten en het hart sterken.

↜ Slotwoord ↝

Met dit werk hoop ik een klein deel te hebben bijgedragen aan het levend houden van de ʿ*ibar* (lessen) die besloten liggen in het verhaal van Ayyūb {عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ}. Zijn *Ṣabr* (geduld), zijn *Tawakkul* (vertrouwen) en zijn *Rajāʾ* (hoop) op de *Raḥmah* (barmhartigheid) van Allāh blijven tot de Dag der Opstanding een gids voor elke *Muʾmin* (gelovige) die met pijn, verlies of beproeving wordt geconfronteerd.

Mijn dank gaat allereerst uit naar Allāh {سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى}, de Gever van genezing en de Redder uit elke benauwdheid. Daarna betuig ik mijn waardering aan Shaykh Abū ʿIyāḍ Amjad Rafīq {حَفِظَهُ ٱللَّٰهُ}, die niet alleen de oorspronkelijke lezing verzorgde, maar mij ook toestemming gaf om zijn woorden te vertalen, parafraseren en derhalve toegankelijk te maken voor een Nederlandstalig publiek. Zijn vertrouwen en steun hebben dit project mogelijk gemaakt.

Ik wil ook jullie, de lezers, bedanken voor de moed te hebben om zich te verdiepen in deze *Mawāḍīʿ* (onderwerpen). Uw aandacht, reflectie en bereidheid om te leren zijn wat een tekst als deze tot leven brengt. Moge Allāh dit boekje tot een bron van verlichting, inspiratie en genezing maken.

Moge Allāh ons allen geduld schenken in tijden van *Ibtilāʾ* (beproeving), Shukr (dankbaarheid) in tijden van *Rakhāʾ* (voorspoed), en een hart dat altijd vertrouwt op Zijn *Ḥikmah* (wijsheid) en *Raḥmah* (barmhartigheid), *Āmīn*.

In dit boekje onderzoeken we hoe ziekte, genezing en goddelijke wijsheid elkaar kruisen. Het laat zien dat Allāh als ash-Shāfī (De Genezer) niet alleen genezing schenkt door middelen zoals Nasīlah (honing), Ḥabbatu-s-Sawdāʾ (Nigella sativa) en Zamzam-water, maar ook door de verborgen ʿibar (lessen) die in beproeving zelf besloten liggen.

Dit is een oproep om onze eigen ziekten, verliezen en zorgen te herzien in het licht van Ṣabr (geduld), Raḥmah (barmhartigheid) en de Hidāyah (leiding) van Allāh.